

Reactie Wet plan van aanpak witwassen (36228)

Amsterdam, 5 december 2022

De Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (hierna: de NOB) heeft met belangstelling kennisgenomen van het concept wetsvoorstel Wet plan van aanpak witwassen (hierna: het concept), dat op 20 oktober 2022 is aangeboden aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Het concept geeft de NOB aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen.

Zoals ook is aangegeven in de memorie van toelichting is het concept onder te verdelen in vier onderdelen. De reactie van de NOB is met name gericht op het onderdeel dat beoogt gegevensdeling mogelijk te maken tussen instellingen behorend tot dezelfde categorie in het kader van het cliëntenonderzoek bij een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme.

Met deze reactie beogen we een bijdrage te leveren aan de totstandkoming van goede wet- en regelgeving. Dat doen we vanuit onze expertise en ervaring. Wij hebben daarbij aandacht voor de fundamentele rechts- en wetgevingsbeginselen zoals rechtsgelijkheid, rechtszekerheid, handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid.

Met vriendelijke groet,
de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs

drs. R.A. van der Jagt
voorzitter Commissie Wetsvoorstellen

A. Algemeen

Instellingen, zoals belastingadviseurs, vervullen een poortwachtersfunctie ten hoeve van de bescherming van de integriteit van het financiële stelsel. Deze poortwachtersfunctie wordt internationaal en Europees gezien als de meest effectieve manier om het gebruik van het financiële stelsel voor witwassen en financieren van terrorisme te voorkomen, aldus de memorie van toelichting bij het concept. De NOB wil hier graag een kanttekening bij plaatsen. De rol van de belastingadviseur wordt in dit kader snel overschat. Een belastingadviseur is vaak pas als laatste op de hoogte van een transactie, vooral waar het werkzaamheden betreft die bestaan in het voorbereiden van een aangifte vennootschaps- of inkomstenbelasting. Andere instellingen zoals banken en accountants hebben een transactie in een veel eerder stadium in beeld. De term ‘poortwachter’ is voor de belastingadviseur die voormelde aangiften voorbereidt dan ook minder passend. Dit is uiteraard anders voor de belastingadviseur in zijn adviserende rol en dan specifiek als de belastingadviseur nauw betrokken wordt bij de uitvoering van het advies.

De vervulling van de poortwachtersfunctie wordt gezien als een belangrijke maatschappelijke taak, die kennis en investeringen vereist. Om de kennis en capaciteit van poortwachters effectiever te bundelen wordt een maatregel geïntroduceerd die moeten leiden tot een verbetering van de informatiepositie van, onder andere, de belastingadviseur, welke informatiepositie cruciaal is voor effectief cliëntenonderzoek en het monitoren van transacties. Om de kans te verkleinen dat een kwaadwillende cliënt door middel van shopgedrag toegang krijgt tot het financiële stelsel en om te voorkomen dat elke instelling van vooraf moet beginnen met het verzamelen van relevante gegevens is het noodzakelijk dat belastingadviseurs onderling informatie uitwisselen bij een cliënt met indicaties van een hoger risico, aldus de Memorie van toelichting bij het concept. Hiertoe is in het concept de verplichting opgenomen voor belastingadviseurs in het geval van bedoelde indicaties te onderzoeken of de cliënt een andere belastingadviseur om dienstverlening heeft verzocht, bij een andere belastingadviseur dienstverlening heeft afgenomen of op dat moment afneemt. Het betreft, aldus de memorie van toelichting bij het concept, een inspanningsverplichting. De belastingadviseur moet redelijke maatregelen nemen om na te gaan of een cliënt eerder bij een andere belastingadviseur diensten heeft afgenomen. Binnen het redelijke valt bijvoorbeeld navraag doen bij de cliënt en het raadplegen van openbare en andere bronnen die de belastingadviseur ter beschikking staan. Aangezien de belastingadviseur geen bronnen ter beschikking staan aan de hand waarvan kan worden vastgesteld of en zo ja bij welke belastingadviseur de cliënt diensten heeft afgenomen, is de belastingadviseur volledig afhankelijk van de medewerking van de cliënt. Goedwillende cliënten informeren hun belastingadviseur ook op dit moment al over een andere belastingadviseur bij wie diensten zijn afgenomen. Voor kwaadwillende cliënten geldt dit niet. Zij zullen ook straks geen mededelingen doen over een andere belastingadviseur bij wie diensten door hem/haar zijn afgenomen. Aangezien het concept juist beoogt de kans te verkleinen dat een kwaadwillende cliënt door middel van ‘shopgedrag’ toegang krijgt tot het financiële stelsel meent de NOB dat het concept zijn doel voorbijschiet.

De navraagverplichting van een belastingadviseur bij een andere belastingadviseur betekent zonder meer een lastenverzwaring. Volgens de memorie van toelichting zou de beoogde gegevensdeling ook kunnen leiden tot een lastenverlichting voor de eerstgenoemde. Aangezien de belastingadviseur in alle gevallen een eigen risicobeoordeling en risicoafweging moet blijven maken op basis van alle hem ter beschikking staande informatie, meent de NOB dat van een lastenverlichting geen sprake zal zijn. Voor kleinere advieskantoren met relatief veel kleine cliënten zou wel eens sprake kunnen blijken te zijn van een welhaast onuitvoerbare taak.

In verband met het voorgaande verzoekt de NOB tot een heroverweging van het concept voor wat betreft het onderdeel gegevensdeling tussen instellingen.

B. Artikelsgewijs (Artikel I, onderdeel E)

Artikel 3b, lid 1

De informatieverplichting geldt alleen tussen instellingen van dezelfde categorie. Een belastingadviseur behoeft derhalve alleen te voldoen aan een informatieverzoek van een andere belastingadviseur. Ten aanzien van belastingadviseurs die niet zijn aangesloten bij een beroepsorganisatie kan echter onzekerheid bestaan over de vraag of de betrokkene wel kwalificeert als belastingadviseur op grond van de Wwft en daarmee ook over de vraag of een belastingadviseur wel verplicht is informatie te verstrekken aan de betrokkene. De NOB stelt een nadere toelichting op dit punt op prijs.

Artikel 3b, lid 2

Als een cliënt informatie heeft verstrekt aan een belastingadviseur over een andere belastingadviseur bij wie hij diensten afneemt of heeft afgenomen, dan moet de eerstgenoemde navraag doen bij de andere belastingadviseur. Dit geldt volgens de Memorie van toelichting bij het concept niet alleen voordat een zakelijke relatie wordt aangegaan, maar ook bij bestaande cliënten, zij het zonder terugwerkende kracht. De NOB begrijpt dat navraag bij een andere belastingadviseur moet worden gedaan bij een wijziging van het risicoprofiel van een bestaande cliënt naar een hoger risico. Het is de NOB niet duidelijk of eveneens in alle gevallen navraag moet worden gedaan bij een andere belastingadviseur - als de cliënt hier desgevraagd informatie over verstrekt -, als op het moment van inwerkingtreding van het concept sprake is van een bestaande cliëntrelatie met een hoger risico en de cliëntrelatie op dat moment nog geen vijf jaar bestaat. De andere belastingadviseur mag dan overigens geen gegevens verstrekken die zijn verzameld vóór de inwerkingtreding van de wet. In het geval de andere belastingadviseur de cliëntrelatie vóór inwerkingtreding van het concept heeft beëindigd komt een navraagverplichting de NOB overbodig voor. De NOB stelt een verduidelijking op dit punt zeer op prijs.

Artikel 3b, lid 3

Bij het doen van navraag moet de belastingadviseur bepaalde gegevens verstrekken aan de andere adviseur ter identificatie van de cliënt. In het geval van een cliënt/rechtspersoon zijn dat de gegevens als bedoeld in artikel 33, lid 2, onderdeel c, onder 1, 2 en 3. Artikel 33, lid 2, onderdeel c, onder 3, betreft degenen die voor de vennootschap of juridische entiteit bij de instelling optreden. Volgens de memorie van toelichting bij het concept geldt in dit verband dat de gegevens van de geregistreerde bestuurders van de rechtspersoon moeten worden verstrekt. De NOB merkt op dat de rechtspersoon ook rechtsgeldig door een ander dan een geregistreerde bestuurder kan worden vertegenwoordigd. De NOB verzoekt dit punt nader te verduidelijken.

Artikel 3b, lid 4

De andere belastingadviseur dient aan de navragende belastingadviseur, die bij een cliënt een indicatie heeft van een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme, uitsluitend informatie te delen over de cliënt in kwestie in het geval de andere belastingadviseur risico's op witwassen of financieren van terrorisme heeft geïdentificeerd ten aanzien van de cliënt die geleid hebben tot het nemen van een aanvullende maatregel, zoals het weigeren of beëindigen van dienstverlening. Uit de memorie van toelichting kan worden afgeleid dat 'risico's (...) heeft geïdentificeerd' moet worden uitgelegd als 'risico's (...) zijn gebleken'. De andere belastingadviseur dient dus alleen informatie over de gebleken risico's te verstrekken indien deze hebben geleid tot maatregelen om deze risico's te beheersen, waaronder in ieder geval wordt begrepen het weigeren of beëindigen van dienstverlening. De NOB vraagt zich af welke andere maatregelen om de gebleken risico's te beheersen in dit kader relevant zijn of kunnen zijn. De NOB verzoekt dit punt nader te verduidelijken.

Artikel 3b, lid 5

Verder vraagt de NOB zich af hoe de navraagverplichting ten aanzien van cliëntrelaties die op het moment van inwerkingtreding van het concept al bestaan, zich verhoudt tot de verplichting van de belastingadviseur om cliënten alvorens een zakelijke relatie wordt aangegaan te informeren over het bestaan van de onderhavige verplichtingen. Volgens de Memorie van toelichting bij het concept moeten ook de reeds bestaande cliënten, waaronder de NOB mede begrijpt 'de reeds op het moment van inwerkingtreding van het concept bestaande cliënten' worden geïnformeerd. De NOB meent dat de duidelijke tekst van het concept voor deze uitleg geen ruimte biedt. Als de tekst van het concept op dit punt worden aangepast dan verzoekt de NOB de belastingadviseur ten aanzien van de reeds op het moment van inwerkingtreding van het concept bestaande cliënten uit praktische overwegingen enige tijd te gunnen om deze cliënten te informeren.

Artikel 3b, lid 6

Indien instellingen onderverdeeld in verschillende categorieën vergelijkbare diensten aanbieden en daarbij vergelijkbare cliënten bedienen kan het wenselijk zijn 'de groep instellingen uit te breiden naar andere categorieën', aldus de Memorie van toelichting bij het concept. Aan het in de Memorie van toelichting genoemde voorbeeld van het aanbieden van beleggingsdiensten kan het volgende voorbeeld worden toegevoegd. Sommige fiscale werkzaamheden worden zowel door belastingadviseurs als door accountants verricht. Het gaat dan niet slechts om vergelijkbare diensten maar om dezelfde diensten. Hierbij kan worden gedacht aan het voorbereiden van aangiften omzetbelasting. Opmerking verdient daarbij nog dat belastingadviseurs en accountants ook wel gezamenlijk binnen een en dezelfde rechtspersoon werkzaam zijn, wat de situatie nog verder kan compliceren. De NOB verzoekt in een algemene maatregel van bestuur een regeling te treffen voor voormelde situaties.

C. Tot slot

De NOB is uiteraard graag bereid het vorenstaande reactie op het wetsvoorstel nader toe te lichten en daartoe in overleg te treden. Een afschrift van deze reactie wordt verzonden aan de staatssecretaris van Financiën en op onze website gepubliceerd.¹

Over de NOB

De Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB) is opgericht in 1954. We zijn de beroepsvereniging van universitair opgeleide belastingadviseurs in Nederland en behartigen de gemeenschappelijke belangen van onze leden. We staan voor een excellente beroepsuitoefening door het aanbieden van opleidingen voor onze leden, het toepassen van onze code of conduct en de handhaving daarvan via onafhankelijk tuchtrecht. We vormen de brug tussen leden en maatschappij door de inzet van de bij onze leden aanwezige (praktijk)kennis over de volle breedte van het fiscale terrein. Deze kennis zetten we in om een bijdrage te leveren aan het maatschappelijke debat over belastingen.

¹ Meer informatie over de Commissie Wetsvoorstellen van de NOB leest u hier: <https://www.nob.net/nob/commissies/commissie-wetsvoorstellen>.

